

Jeneverdagen

Roman

Polly Heyrman

Voor Sophia

©Polly Heyrman, 2018 / Jeneverdagen

In eigen beheer: Yanga.mijnbestseller.nl

©Tweede druk en herwerkte tekst, 2024

Illustratie: Dr H.H. Generations

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever/auteur.

Jeneverdagen

Roman

“We are all searching for someone whose demons play well with ours”

-- Unknown

“Earth to earth, ashes to ashes, dust to dust”

-- Prayer

DEEL EEN

De herdenking

1

Gebukt over een laag papierwerk zat ik aan het imposante gelakte bureau in de werkkamer, ingericht door een vaak geprezen antiquair, toen zoon Kenny belde. Snel greep ik de telefoon.

‘Met Antoon.’

‘Hoi pa, wat ben je aan het doen?’

‘Research, registratie van ruimtevoorwerpen.’

Met vaste hand omcirkelde ik paragrafen in het Belgisch Staatsblad met een zilveren vulpen.

‘En waar lees je zoiets dan?’

‘Ik heb heel veel paperassen.’

‘Ja.’

‘Bepalingen, wetten en dergelijke, in verband met activiteiten op het gebied van het lanceren van ruimtevoorwerpen.’

Ik verduidelijkte enkele begrippen.

‘Een voorwerp bestemd om te worden gelanceerd in de kosmische ruimte. Een constructeur bijvoorbeeld is wettelijk de knul die heeft meegewerkt aan de ontwikkeling ervan of de fabricage van een stuk van een ruimtevoorwerp.’

‘Saaie wetsartikels.’

‘Onderzoek, mijn vriend, voor mijn geheim project. Ministers moeten de nodige maatregelen treffen om de veiligheid te waarborgen wanneer men iets lanceert. Ook het leefmilieu en derden moeten beschermd worden.’

‘Ben je niet bang dat ze je voor gek gaan verklaren?’

‘Hoezo? Het is een hobby als een ander.’

Kenny wist dat hij mij best niet uit mijn tent moest lokken. Een boze Disselbloem is een ambetanterik, zoals ze in Zwijndrecht plachten te zeggen. Zat misschien in de genen.

‘En hoe is het verder pa?’

‘Zoals altijd hé, er zit water in de kelder, er wordt geklaagd over geurhinder. Ik tel wekelijks gesprongen lampen en nu klagen bewoners ook over zwerfvuil.’

‘Een geur? Toch niet van de muizen? De Mushka’s. Jouw project.’

‘Nee. Nee.’

‘*By the way pap*, goed nieuws. Straks mag ik de instelling verlaten.’

‘Eindelijk.’

‘Inderdaad. En,... ik kom bij jou wonen.’

‘Thuis?’

Innerlijk vloekte ik. Neen, dit kwam niet uit. Er moest nog zoveel gebeuren. Dit kon ik er niet bij hebben.

‘En je gaat je toch gedragen?’

Er volgde geen antwoord. Kenny had ingelegd. Ik rekte me uit en zuchtte. Alsof ik de hele nacht geen oog had dicht gedaan sloot ik de ogen.

Het alarm ging af in de hal. Kort daarop luidde de bel en liep ik naar de voordeur. Dirk Bonhaards befaamd in het flatgebouw als de man die alles kon kauwde op een stuk zelfgebakken lookbrood. Vol zelfvertrouwen pulkte hij aan een te lange oorbel. Peperkleurige haren vertoonden grijze strepen en eindigden in een elastiek. Zijn bezweet ochtendgezicht met bakkebaarden hoorde bij een andere generatie.

‘Ja?’

‘Een oude vrouw zit vast in de lift aan de andere kant. Jouw beurt om de held uit te hangen.’

‘Barst. Weer een liftprobleem. Dat meen je niet.’
Ik kreunde.

‘Dus je komt in actie of niet?’

Spierbundels leunden ongevraagd tegen de deurlijst aan en de staccato stem van mijn buurman bleef hangen als hardnekkige mist uit een rookmachine. Een jaar geleden sleepte Dirk een Michelin-ster in de wacht voor verdiensten in restaurant ’t Stoofspotje. Frietjes met steak en salade, ambachtelijk bereid, kruisvaarders verloren tussen culinaire orgasmes. Zijn menu kon ik appreciëren maar niet zijn daden. Hier in het flatgebouw werd niet gemarineerd of opgeschept, het reglement was het enige dat telde. Als iemand mij een hak wilde zetten, dan was dit de chef en zijn vrouw. *Twee wratten op één gezicht.*

‘Als je wil dat ze voor je kiezen Toon, zal je er iets voor moeten doen. Anders gaan ze voor mij. Ook goed.’

Een beeld van de algemene vergadering flitste voorbij. Straks zou ik het

moeten waarmaken. Tine rekende hier op.

‘Alles goed met je zoon Kenny?’

‘Ach wat,’ mompelde ik, balde mijn vuisten en draaide me om, sloot de deur en bleef even versuft staan, zuchtte. Een hechte vriendschap met Dirk zat er niet meer in. Of zelfs niet met zijn vrouw. Alleen dat stemmetje al, zoiets als schuurpapier.

‘We noemen onszelf de veranderologen,’ had ze vorige week toen hij haar toevallig was gepasseerd gezegd. Ik had geknikt uit beleefdheid. Dat lachje, die grijns. Loos gebral, bla bla bla.

Zij en Dirk zouden het gebouw omtoveren tot een waar paradijs met hun wilde plannen om alles te vernieuwen. En al die zaken konden de driemaandelijke beheerraadkosten weleens flink opdrijven. Bonhaards koesterde net als ik de hoop om in de raad van de mede-eigenaars te zetelen. Maar vorig jaar had de chef domweg zijn wagen niet willen verplaatsen toen een medebewoner hem persoonlijk vroeg de oprit naar de fietsenstalling vrij te houden. Het incident had tot een woordenwisseling geleid. Ikzelf had kort daarna de dubbele deuren in de hal voor zijn neus dicht gesmeten. Een voorval dat ongetwijfeld vers in het geheugen lag van de deeltijds chef, want zijn voorhoofd vertoonde een lelijk litteken.

2

Het hulpgeroep van de persoon die vastzat ging door merg en been. Dirk

had gelijk. Tegen mijn zin verliet ik mijn goed verwarmde woning. Om de lift op gang te krijgen moest je naar de liftkast op de zestiende om de veiligheidsprocedure te overlopen. Een routineklus voor Dirk die technische skills had maar niet voor een leek. Vaak vervloekte ik het gangbare ‘gemeenschappelijk oplossen van problemen’ dat in het gebouw van toepassing was, het drukken van kosten, alsof je in een communistisch land woonde, waar iedereen baat zou bij hebben. Het was duidelijk dat de huidige externe huismeester, de heer Mols die zelf geen eigenaar was van een appartement maar een afgevaardigde van een groot kantoor, betaald werd om te nixen. Hoe kon hij zichzelf syndicus noemen als hij geen poot uitstak.

‘Je zal het maar meemaken,’ ventileerde ik en liep naar de brievenbus om te kijken of de postbode al was langsgeslagen.

Het geroep vanuit de lift was overgegaan in een afgrijpselijk gehuil. Opnieuw zuchtte ik en keek op mijn horloge. Vier uur. Veel tijd was er niet. Nu ik op pensioen was leek het concept tijd juist door te wegen, zoals nooit tevoren. ‘De held uithangen,’ zo had Dirk de grap omschreven.

Druk marcheerden kinderen de gang uit richting voordeur in gesprek over waar ze naartoe gingen. Die had ik al vaker gezien. Een begroeting liet ik na, ze zeiden toch niets terug. Was ik vroeger braaf, vroeg ik me af. Grootvader kon ik niet meer bevragen, hij lag al in zijn aarden stek. Gelukkig waren mijn ouders er nog. Kranige tachtigers die de eeuwige jeugd leken te hebben. Niet dat we zo’n goed contact hadden. Het was eerder een klimaat van elkaar tolereren. De kinderen hingen wat in de hal rond. De jongste met een fopspeen tussen de eerste tanden staarde mij aan en grijnsde net toen het om-hulp-geroep overging in zacht gejammer. Ik volgde hen automatisch de

voortuin in waar rode bladeren zich in het gras verzamelden rond de grote bomen die er stonden. Een kille herfstdag. Doelloos wandelde ik terug de hal in. Mijn blik gleed naar beneden, naar de Oosterse tapijt die de marmeren vloer voor tweederde bedekte. De staat van het gebouw liet te wensen over. Chronisch zei ik, terwijl mijn hand een enorme vlek inspecteerde. Een ongelukje was snel gebeurd. De regel ‘huisdieren toegelaten’ vermeld in het huishoudelijk reglement werd nadrukkelijk nageleefd. Wie had hier geen hond? Naast de hoge bruine bakken met plasticen fantasieplanten stond een emmer met water en dweil in, een teken dat Anita in de weer was of er op ieder moment aan kon beginnen. Het poetsen van het gebouw was haar taak. Vaak belden bewoners of bezoekers aan bij haar op het gelijkvloers. Het kleinste probleem pakte ze aan, zelfs op nachtelijke uren. Een volle emmer water uitgieten en onder een lek in de kelder plaatsen of een lamp in de gemeenschappelijke delen vervangen. Niks was te veel. De arme vrouw moest altijd klaarstaan. De raad van beheer volgde alle poetswerkzaamheden minutieus op. Raar of zelden zag je een vervanger, behalve wanneer ze op reis moest.

Ik keek om me heen. De tussendeuren stonden uitnodigend open. Op het glas was met plakband een herinneringsmededeling aangebracht: *nu de herfst eraan komt: Met het oog op de stookkosten dienen inwoners en bezoekers deuren gesloten houden.*

In de ruime hal viel me voor het eerst het schijnsel van de verlichtingsarmatuur op, ziekelijk geel, alsof je je in een derderangs ziekenhuis waande. De kinderen hotsten opnieuw voorbij, als poppetjes de

hal door. Om mij te plagen zo leek wel. Ze vormden een hecht leger en met een miniem leeftijdsverschil droegen ze ongestoord elkaars onderlijfjes, grijze slabbetjes en onderbroeken. Trotseerden schoenen met riempjes of veters die los zaten. De laatste in rij was hun moeder. Uitgedost in skibroek en gilet hurkte ze een halve meter van hen vandaan voor een sjaal en mutscontrole. Een meisje van ongeveer zeven jaar met vlechtjes haakte zich los uit de familieroedel en zette na een sprongetje beide handen op de grond. Kort daarna vloog een oudere broer eveneens als een rad de lucht in maar landde tegen de poten van een bankstel. De plek waar postbode Hans pakketten en brieven op uitstalde om ze te sorteren.

Op de begane grond van de Residentie ging weer een sirene af. Een dame die er uit zag als mijn vrouw bevond zich plots bij de lift.

‘Iemand heeft de brandknop in de hal ingedrukt,’ zei een ouder heertje.

Het alarm bleef luiden.

‘Met als gevolg,’ riep hij, ‘dat niemand de lift in of uit kan.’

‘Vals alarm,’ zei de dame die wel veel gelijkenissen had met Tine. Ze positioneerde zich voor de liftdeur, hurkte en begon met een sleutelbos de onderzijde van het metalen gordijn los te wrikken. Maar er kwam geen beweging in. Vanop afstand sloeg ik haar gade maar ik zag enkel haar rug en benen. Snel verstopte ik me achter een pilaar waar Anita vaak de kerstboom optuigde.

‘Niet forceren alstublieft, afblijven.’ Een oude man duwde haar zachtjes weg.

‘Een kind heeft weer op de rode knop heeft gedrukt, merkte iemand op. ‘Die nieuwe knoppen, altijd miserie.’

‘Dan zal de brandweer hier dadelijk zijn,’ antwoordde ze in de hoop de gemoederen te bedaren. Met alle commotie leek de gelijkvloerse hal plots een filmset. Het werd al snel duidelijk dat het veiligheidsgordijn van de lift aan de linkerzijde niet automatisch naar beneden was gegaan.

‘Is er brand? Of zit er iemand vast?’

‘Ik moet naar boven,’ kloeg een dame die ik herkende. Iedereen praatte door elkaar. Ook de alleenstaande vrouw in skipak maakte zich druk.

‘Straks worden mijn kleinsten wakker door al dit lawaai.’

‘Al voor de zoveelste keer. Hoe is dit nu mogelijk,’ klonk het verontwaardigd.

Het alarm bleef door de hal galmen en was oorverdovend. Dan dook Dirk Bonhaards op, een kleine trapladder onder de arm en een keukenschort om zijn middel. Zijn gebruide bovenlichaam baadde in zweet, zwart borsthaar en varkensvet. In enkele simpele bewegingen sloeg hij erin het alarm af te zetten in een kastje aan een muur rechts naast de lift. Daarna deblokkeerde hij het veiligheidsgordijn.

3

Vanuit de weelderige werkruimte zag ik nog steeds Tine in de zithoek lui de

18

benen strekken.

‘Mijn pillen.’

Mijn goede lieve vrouw, op een dag uit mijn leven gerukt. Sinds een jaar vermengden klanken zich met geluiden uit het verleden. Het gekraak van de vertrouwde zachte ochtendstem dwaalde niet meer de kamer rond maar repeteerde in mijn hoofd. Op een prikbord op de muur kleefde haar foto. Ernaast een boodschappenlijst, geschreven op een post-it. Hanenpoten zei ze altijd, mannelijk, onleesbaar. Kort staarde ik naar het blad voor me. Gelukkig had ik de huwelijkspeech snel teruggevonden. Met een zucht stak ik alles in een map. De originele tekst was naast een aantal foto's en gedichten perfect voor de viering.

Ik liet de bureaustoel draaien, een glas jenever binnen handbereik, tuurde de ontwakende fantasietuin in van de Residentie. *Zeventigduizend gedachten per dag, heeft een dokter gezegd, dat is normaal.*

Een mens heeft dagelijks zeventigduizend gedachten, woorden die ik had onthouden nadat ik dokter Bernd Steen had geraadpleegd.

Uit een doosje peuterde ik een sigaar en mompelde: ‘tijd om de goede tijd op te snuiven.’

Goede herinneringen inhaleren, unieke momenten, geen gezaag rond het hoofd, ja-geknik en een kort door de bocht mentaliteit. Dat zag je tegenwoordig overal. Met een tevreden blik exhaleerde ik, leunde achterover in een stoel die bij het raam stond. Tot ceremoniemeester had ik het geschopt, maar het was op een bepaald moment tijd om het graven en het rouwen aan een ander over te laten. De kunst van het roken had ik geperfectioneerd gedurende mijn tijd op het kerkhof. Ik tikte de overtollige

as van de sigaar weg in de asbak. Van mijn echtgenote had ik nooit in huis mogen roken.

Op de werktafel die allerhande herbergde lagen mijn memoires, gebundeld in elastiek onder een stapel brieven. Om een of andere reden moest ik er telkens opnieuw naar zoeken, naar die waardevolle persoonlijke paperassen. De stapel leek beschermd door een muur van voorwerpen die me nauw aan het hart lagen: een gespikkelde pennenzak die zoon Kenny op school had gebruikt, een op de tafel gemonteerde potloodslijper, dan was er de inktpot waarvan je het deksel niet meer open kreeg, honderden gekartelde rouwbrieven bij elkaar gehouden met een rood lint, meerdere ansichtkaarten uit mijn geboorteland Nederland, een nietmachine die intiem aanleunde tegen een glazen Venetiaanse presse-papier en talloze krantenartikelen en knipsels.

De burgemeester van Zwijndrecht wilde materiaal om mij te huldigen in het parochiehuis als langst levende ceremoniemeester. Gedichten voordragen die ik zelf ooit voorlas op het kerkhof. Persoonlijke zaken die met iemands leven verband hielden. Een kleine plechtigheid zou het worden. Waarom had ik toegezegd? Een fout, dat was het, want nu moest ik op zoek gaan naar passend materiaal. Een bijdrage, info over mijn leven, foto's van vroeger. Over mijn vrouw iets persoonlijks zeggen. Dat verdiende ze. Zij was de sterke vrouw geweest tijdens ons huwelijk, die me de mogelijkheid had gegeven om te doen wat ik wilde. Onze trouwdag, tien jaar eerder, was bijzonder en zou ik kunnen aanhalen. Die huwelijkspeech herinnerde ik me nog. Een goede vriend van me, intussen overleden, had de tekst geschreven.

4

De mobiele telefoon naast me op bed ging over.

‘Antoon Disselbloem.’

‘Sorry om zo vroeg te bellen. Anita hier. Kan jij een paar dagen voor Noeki zorgen?’

‘Daar ben ik toch te oud voor Anita en daarbij...’

Ze onderbrak me onmiddellijk.

‘Neen, het is echt een noodgeval. Ik moet een operatie ondergaan aan mijn knie. En de hond mag niet binnen in het ziekenhuis.’

‘Ik heb zelf een hond lieve Anita.’

‘Weet ik. Maar enkel bij jou kan ik terecht voor dit soort van zaken.’

‘Voor dit soort van shit,’ wilde ik antwoorden maar ik slikte mijn woorden in.

‘Ik breng hem zodadelijk Antoon,’ kirkte ze en dan viel haar stem weg. Met mijn hand bevoelde ik de lakens. Koud. Hier moest mijn lichaam nog altijd aan wennen. Op het nachtkastje lagen rekeningen. Ik duwde mijn

gezicht in een kussen, vloekte. Hoewel ik financieel voorzichtig was, nu ik op pensioen ging, bleek de uitkering waarover ik elke maand beschikte ontoereikend. Het home waar echtgenote Tine tijdelijk onderdak had gevonden was niet goedkoop en had een gat geslagen in de financiën. Een mot doorkruiste de kamer en werkte op mijn zenuwen. Over een robuust Mariabeeld, op een commode naast een passpiegel, rustte een zilvergrijze toupet. Ik wilde net opstaan, het ding opzetten toen Anita op de deur klopte. In mijn kamerjas ging ik opendoen.

De knikker in beweging die mijn leven was, had al eens vastgezet en vandaag was ie in een gat gerold en hij leek vast te zitten. Ik nam de hond in ontvangst, ging terug in bed liggen. Het beest sprong op bed, kwispelde, groef zijn zwarte kop in de lakens en beet in mijn tenen.

‘Stop daarmee mormel.’

Maar de pekinnees stopte niet, het dier draalde over en weer op het bed, en zette zijn klauwen in het gele linnengoed en liet met de achterpoten het nachtlampje op de grond kletteren.

‘Noeki. Stop.’

Ik trok mijn voeten in en hulde me in de bedsprij. De hond trippelde de kamer rond en begon te piepen. Voorzichtig, met meters aan stof rondom me kroop ik uit bed en baande me een weg naar mijn werkkamer. Hier was nog veel werk te verrichten. De stapels archiefdozen en krantenartikelen lagen onaangeroerd, gestrand achteraan het bureau. Alsof de tijd dit zo gevraagd had en ik, Antoon Disselbloem bepaalde dingen uit het verleden dicht bij me wilde houden. Vooraan lagen sinds enkele dagen brieven

opgesteld door de externe syndicus Mols Beheer, klaar om te bezorgen aan iedere eigenaar die zelf in de Residentie woonde. Elk exemplaar bevatte de unieke signatuur van de heer Mols, grillig als een opspringend insect. De uitdaging om het te schoppen tot lid van de raad van bestuur en zetelen in de vereniging van mede-eigenaars was groot. Als ik het goed aanpakte tenminste om indruk te maken op andere eigenaars. Op papier moest er enkel voor mij gestemd worden tijdens de eerstvolgende jaarlijkse vergadering; die trouwens dit jaar uitzonderlijk in het najaar viel en niet rond Pasen. De wens van mijn overleden vrouw Tine. Wanneer ik hieraan dacht voelde ik benauwdheid opkomen. Ook de competitieve Dirk Bonhaards, die met zijn vrouw samenwoonde, aasde op de functie. De brave man deed nu al moeite om sympathiek over te komen bij overige eigenaars.

Verzonken in overpeinzingen schrok ik op wanneer een verhuishwagen achteraan het gebouw het grind opreed. Een motor bromde en een metalen ladderlift klapte zoemend uit in de gemeenschappelijke siertuin.

Een stem uit de hoogte: ‘Ooeoeoog,’ en daarna ‘zakken Jos, zakken.’

Uit de vrachtwagen verschenen stoelen. Zorgvuldig op een ijzeren plateau geplaatst daverden ze met een verhuislift omhoog. De liften in een gebouw dat negentig eigenaars telde, ruimtelijk gescheiden van elkaar in een linker- en rechterzone, waren klein. Als er twee mensen in pasten dan zat de kooi vol.

Vanuit de keuken weerklonk gepruttel van de oude percolator en ik zonk dieper in de bureaustoel, de voeten onderuit geschoven. Mijn ochtendritueel

zat er op: sneetjes brood uithalen en met confituur besmeren. Ritmisch tikte ik op de armleuning en neuriede.

‘Het is gewoon verleden tijd... waarom fluister ik jouw... ruik ik jouw geur...’

Met een kop koffie in de hand volgde ik zo goed mogelijk wat er zich buiten afspeelde. Het opschrift van de vrachtwagen trok mijn aandacht: *Wij doen het sneller voor u*, en de afbeelding van een gestrekt touw. Ze moeten meer stapelen, efficiënter werken, stuurde ik hen aan. Een volgend meubelstuk schokte rugwaarts de hoogte in, antiek aan de poten te zien. Het regende en waterdruppels die in sterren op het glas kleefden verhulden al snel het uitzicht. Ik stond op en schoof het gordijn verder open.

‘Een vredig leven is alles wat ik ooit gewild heb maar de maatschappij is veranderd.’

Een vaststelling die mij het gevoel gaf dat ik mezelf diende te verzetten.

Ik moest dringend mijn signatuur oefenen. Een mooie handtekening onder de belangrijke brieven. Als voorbereiding op de functie van mede-eigenaar in de Raad van Bestuur van het gebouw. Met een been zat ik als gepensioneerde vrijwilliger al in de Raad, maar dat was voor Tine hoogst onvoldoende. Zelf kon ik geen beslissingen nemen, noch werd ik vermeld op de brieven. Als vrijwilliger onbetaald klusjes doen. Enkel vanop de zijlijn toekijken had ik jaren gedaan op het plaatselijke kerkhof. Antoon als ‘baas’ in het gebouw was een plan dat nog vorm moest krijgen. Terwijl dat allemaal in me opkwam, wendde ik mijn ogen van de ramen af en bekeek een puzzel